

BERTSO SORTAK

Goza dezagun bertso jarriekin.

Ea ze mintzagai ematen digun sorta bakoitzak gelan aztertzeke eta elkarriketan aritzeko.

Doinuak ere ikasiko ditugu, neurri eta kolore ezberdinetakoak.

Gero gure bertso sorta egin genezake, eredu hauetako bati tiraka nahi bada...

Zabaldu birikak eta belarriak!

**Xabier
Terreros
Gartzia**

GAU BELTZA

Doinua:

*Hamalau heriotzena /
Hamarreko txikia*

Urriaren hogeita
hamaika **heltzean**
sorgin-arrats, arima
hilen gau _____
kalabazak, arbiak
hustu _____
ikusi ezinean
kandelak _____
arima erratuak
itzalen **atzean**.

Oinak: jartzean, beltzean, baratzean

Herri bakoitzak bere
erritual **fedea**
ta ohiturak garatu
ditu mendez _____
nahiz sortzeak hiltzea
duen beti _____
zer dela ta ez gara
ausartzen _____
Heriori zeharka
begiratzen **ere**.

Oinak: lege, mende, behin ere

Arratoiaren begi
apoaren **bihotz**
saguzarraren buru
laban, sega, _____
"ziri edo sari" oihu
aldaba zaharrak _____
terrorezko maskarak
ipinita _____
norberaren ikarak
ezkutatu **asmoz**.

Oinak: gatoz, joz, aihotz

Eskaparate oro
eder **dekoratuz**
guztia dago salgai
trukoz eta _____
utik! Goazen kalera
bertsoak _____
beldurrezko kondaira
ahaztuak _____
etxean ditugun lau
trapu zahar **hartuz**.

Oinak: tratuz, kontatuz, kantatuz

Estatu Batuetan
nahiz ezagun **egin**
zeltiarrek bezala
hemen ere _____
kalabazak, maskarak
kandelei _____
izaera antzeko
ta izen _____
aspaldi ospatzen da
gurean **Halloween**.

Oinak: desberdin, eragin, berdin

Bertsoei oinak falta zaizkie.
Ea puntu bakoitzean oin egokia
hautatzen dugun!

Goazen aitona-amonei galdetzera.
Haur zirela nola ospatzen zuten gau beltza?

MARTXOAREN 7AN JARRIAK

Arkaitz
Zipitria
Mendizabal

Berto
sortak

Egun bereziz bete
da **egutegia**
salatzeko pertsona
askoren
kolore gorria da

Gure etxean bizi diren gizonek
zein etxeko lan egiten dituzte?

baina nekez gorritzen
zaigu

nabarmenegia, egia, aurpegia

Etxean, nork jartzen du
sutan **lapikoa?**
Zenbat aldiz egiten
duzu
Erraz askatzen dugu

baina gero egiten
dugu

betikoa, hieroglifikoa, harrikoa

Nork garbitzen du zure
txanodun **jertsea?**
Nork txukuntzen du gela?
Eta nork
Aurrerapausoa da
lana
ta noizbehinka bestea
sofan

esertzea, etxea, eskertzea

Noren gain gelditzen da
zaintzea **amama?**
Triste baldin bazaude
nor doa
Nahiz eta maitasunez
egin zaintza
banatzen ez denean
bihurtzen da

zama, zugana, lana

Doinua:
Ene Lukas maitea
Zortziko txikia

Azala laztantzea
da keinu **goxoa**
baita muxukatzea
aurpegi
besteak ez badu nahi
dator
oparia bihurtzen
baita

osoa, erasoa, arazoa

"Vaya pedazo tetas"
esaten **denean**
ez dugu hitz egiten
modu
Zerbait aldatuko da
titien
pertsona bat ikusten
dugun

parean, onenean, egunean

Martxoaren 8an
morea **nagusi**
urtean zehar ezin
al da
Jokabide matxistak
bazterrean
eta urte osoan
jarrerari

utzi, eutsi, erakutsi

**Ander
Elortegi
Garatea**

URAREN ZIKLOA

Doinua:

*Ilun ikarak azken argia
Zortziko handia*

Ura da Lurra planetan zehar
dagoen gai **magikoa**
gardena eta H₂O da
egitura **kimikoa**.
Jatorria zein den jakitea
denez **berebizikoa**
aterkipean ikas dezagun
zein den **URAREN ZIKLOA**.

Ur geruzara heltzen denean
eguzkiaren **distira**
ur molekulak aztoratzeko
beroa lagungarri da.
Hortik sortzen den gasak duenez
gorantz joateko **desira**
kondentsatzen den lurrunarekin
hodeiak osatzen dira.

Hodeiak daude ur tantaz edo
izotz kristaltxo **eginak**
baina airean mantentzen dira
baitira oso **arinak**.
Loditzen ditu tenperatura
hotzagoen **eraginak**
eta horrela sortu ohi dira
zaparrada **desberdinak**.

Eurite gogor, zirimiria,
txingorra edo **elurra**.
Ibaia igo, lakua bete
edo zuritu **gailurra**.
Eguraldiko mapan tanta da
Euskal Herriko **ikurra**
horri esker da hain eder eta
aberatsa gure **lurra**.

Makineria zoragarria
izan daiteke **natura**.
Sarri begira egoten gara
itsasora zein **zerura**.
Batzuk soberan ta beste batzuk
faltan daukatenez **ura**
behar bezala erabiltzea
da gizakion **ardura**.

TALDE LANEAN

Doinua:

Sorlekua utziz geroz
Neurri berezia

Aitor
Mendiluze
Gonzalez

Berto
sortak

Bi kideren artean egin behar zuten taldeko lana. Baina batek egin du lan guztia...
Nola bukatuko ote da bien artekoa?

HAMAĹ

Bukatu dut lana eta
ez daukagu **aldatzerik**
baina zure jokaerak
odola sutan jartzen **dit**
ez baitut lortu zati bakar bat
zuk egiteko **hartzerik**
orain ez duzu esperoko ba
bion izena **jartzerik**?

AMAIA

Zuk lana egiten duzu
hasi eta **berehala**
ezer egiteko ez dut
denborarik izan **hala**
baina esan ez dezazun lanak
nire ezer ez **daukala**
agintzen dizut nire izena
neuk idatziko **dudala**.

HAMAĹ

Orain gainera zer zatoz
niri barre **egitera**?
Pentsatu hau izan dela
zuretzat azken **aukera**
zure izenik gabe utziko
dut portadako **papera**
eta pentsatzen hasi zintezke
hemendik nola **atera**.

AMAIA

Ez da bion lana beraz
ba ados **honenbestean**
bion izenak jartzeko
ez dut segiko **eskean**
fotokopia bat egigun eta
izenak jartzen **hastean**
zuk jar ezazu batean eta
nik jarriko dut **bestean**.

HAMAĹ

Ez al duzu esan behar
gauza kabalik **sekula**?
Benetan uste al duzu
horrekin aski **duzula**?
Fotokopia bat aurkeztu eta
ondo irtengo **zaizula**?
Irakaslea ohartuko da
kopiatu **didazula**.

AMAIA

Nik kopiatu dudala?
Ez zinen zu **izango** ba?
Nola jakin zeinek zeini?
Nola lortu horren **froga**?
Nahi ez baduzu biok uztea
froga honetan **kanpora**
jarri ezazu bion izena
hoberena **izango** da.

Talde lanean ari garela, batzuei inizatiba hartzea kostatzen zaie, eta zain egoten dira, eurei zer aginduko. Beste batzuek, aldiz, dena bikain egon dadin kontrolatzeko beharra sentitzen dute, eta kosta egiten zaie kideei parte hartzen uztea. Guri zer kostatzen zaigu gehien?

**Ander
Lizarralde
Jimeno**

IRAKASLEA

Egunon ikasleak!
Zer moduz **zaudete?**
Gaur nahiz eta badugun
zeregin **dexente**
itxi liburu denak
ez orririk **bete...**
Honi buruz hitz egin
nahiko **nizuke:**

Begiratu Mikelen
eserleku **hutsa**
bera da orain dudan
kezka honen **funtsa**
aspaldi triste ditu
bihotz ta **gorputza**
uste dut behar dula
gu denon **laguntza**.

Gutxienez badira
bost edo sei **aste**
gelan falta ohi dena
agertzen den **beste**
zuek ere pentsatzen
ipini **zaitezte**
aspaldian zergatik
falta den **hainbeste...**

Agian da birus bat
hartu duelako
edo besterik gabe
alfertu **delako!**

IRAKASLEA

Ta izan al daiteke
zuen **usterako:**
gure artean ongi
ez **dagoelako?**

BEHAR DUENARI LAGUNDUZ

Doinua:

Urzo xuri pollit bat A /
Lili bat ikusi dut I
Zortziko txikia

IRAKASLEA

Ohartu egin zara
ta asko da **Beñat!**
Ez zaitezela gaizki
sentitu **erabat**.
Mikel poztu dezagun
ideia bat **daukat!**
Egingo al diogu
ongi etorri **bat?**

Mikel hola zaintzea
gauza ederra da
bi helburu beteko
baititugu **hara:**
Hobeto sentituko
zaigu **beharbada**
ta gu ere hobeto
sentituko **gara!**

Agian dago samin
ta minez **beteta**
jaso ez duelako
gu denon **arreta.**
Besteak ere gaude
harekin erreta
beti guri burlaka
aritzen da eta!

IRAKASLEA

Esaten duzuen
egia **izaki**
ez dizuet jarriko
hamaika **aitzaki**
zuekin egiten du
maiz akats **galanki**
baina beste inola
hurbiltzen ez **daki.**

Zein arazo dabilen
bere **bihotzean**
jakingo dugu bere
lekuan **jartzean**
ta zer gertatzen zaion
imajinatzean:
Agian arazoak
dituzte etxean...

Agian gurasoak
doaz **banatzera...**
Ama botako zuten
lanetik kalera...
Edo gaixorik dauka
anai edo **arrebak...**
Zergatik utzi dugu
hain aparte bera?

Denoi ere, etxean gertatzen diren gauzek asko eragiten digute.

Gogoratzen al dugu etxeko gairen batengatik kanpoan lehertu ginen momenturen bat?

AURKITU DITUZTE

Doinua:

Mundu hau uzten bazun
Hamarreko txikia

Arkaitz
Estiballes
Ormaetxea

Berto
sortak

Maddik sukaldean negarrez ikusi du amama. Aitarengana joan da Maddi, laguntza eske.

MADDI

Goizero eskolara
poz-pezik narama
gaur nik atera diot
etxeko
elkarbanatu dugu
erosketen
baina zeozer gaizki
egin dut ai !
Sukaldean negarrez
baitago amama.

ama, zarama, zama

MADDI

Nik aititeri buruz
askorik ez dakit
badakit joan zela
gaztetan
aspaldian izan zen
gerra
baina nola hil zuten
non eta
ez didazue ezer
kontatu oraindik?

etxetik, zergatik, batengatik

MADDI

Dena ulertu dudan
ez nago seguru
irakurriko ditut
hiru-lau
eta hitz egiteko
egunak
baina aita, aitite
zeinek ?
Eta amamarekin
zer egingo dugu?

ditugu, aurkitu du, liburu

AITA

Zure errua denik
alaba ez uste
ez dizugu kontatu
orain arte
baina duela gutxi
dei egin
eta pasa ostean
horrenbeste
aititeren hezurak
aurkitu dituzte.

digute, guk be, urte

AITA

Hogeita hamazazpian
joan zen gerrara
kontatu digutenez
Lemoatx
sorpresaz heldu ziren
bere
tiro eman zioten
bertatik
baina gu ere orain
enteratu gara!

trintxerara, bertara, puntara

AITA

Lanean elkarte bat
dabil, Aranzadi
aurkitu dituen
hildako
baina hau kontatuko
dizut bihar
orain sukalderaino
hurbildu
eta musu handi bat
eman amamari!

Maddi, ugari, kantari

Etxean zer kontatu digute 36ko gerraz? Gure senideek zer-nolako bizipenak izan zituzten?

Aitor
Arrutia
Azkueta

Idoia
Anzorandia
Kareaga

HERIOTZAREN AURREAN

Doinua:

*Beste bateko inularretan
Zortziko handia*

Bi egun dira aitite hil zela.

Bukatu da azken agurra eta neba-arrebak etxera itzulita, hizketan hasi dira.

NEBA

Gure aitite hil zitekeenik ezin nuen **imajina** itxaropenez beti izan du bizipoza eta **grina**. Ezin dut jasan gure ondoan ez egotearen **mina** aurrerantzean gure bizitza ez da izango **berdina**.

ARREBA

Aitite joan da eta nolabait umezurtz sentitzen **gara**. Tristurarekin iraganera botatzean **begirada** ume garaian, gazte garaian zenbat barre ta **algara**. Orain hutsune hoiekin ere bizitzen ikasi **behar** da.

NEBA

Ez gintuela inoiz utziko egina genuen **tratu** orain joan da eta ez dakit ahalko dudan **barkatu**. Bere altzoan nahi dut berriro babestu eta **lokartu**... Igarotako momentu denak ezin ditut **ordezkatu**.

ARREBA

Orain normala da sentitzea amorru ta **oinazea** kontua ez da ordezkatzeko baizik eta **oroitzea**. Bere lana ta irakaspenak gerora **baloratzea** hoiek guztiek bete dezaten familiaren **etxea**.

NEBA

Etxea hutsik sentitu ohi dut bera oroitu **orduko** orain minduta sentitzen naiz ta ez al duzu **ulertuko?** Zaindu ninduen ta zaindu nuen sentitu dut hain **gertuko**... Gure aititek alde egin du eta ez da **bueltatuko**.

ARREBA

Ezin duzunik minik sentitu hori ez nizun esan **nahi**. Zure amorru eta tristura gauza normalak dira, **bai**. Laster aitite gure artean oroituko dugu **alai** gaur bitartean, zatoz ondora ta egizu negar **lasai**.

Aititeren agurrean izan dira neba-arrebak.

Azken agurra emateko zer-nolako moduak ezagutu ditugu guk?

Hurbileko norbait hil zaigunean, joan nahi izan dugu haren hiletara, beilategira, hilerrira edo errautsak zabaltzeko unera?

AITAREN BIKOTEKIDEA DATOR ETXERA

Doinua:

Gu gazte ginadela

Zortziko txikia

Aitaren bikotekide berria agertu da etxera.
Alabak bere ama zena oraindik gogoan, ez du begi onez ikusten...

**Xan
Alkhat**

Berto
sortak

SEMEA

Aitak lagun berria
du ta ze **trantzea!**
Zuretzat dira beraz
aita ta **etxea**
haur batentzat zaila da
amaren **galtzea**
ez zazu pentsa bere
lekua **hartzea!**

SEMEA

Dena iluntzen baita
bai **heriotzean**
ama joan denetik
bizi naiz **hotzean**
nigar egiten dut nik
hartaz **oroitzean**
beti bizirik baita
nire **bihotzean**.

SEMEA

Gau eta egunez naiz
ni hartaz **oroitzen**
zenbat aldiz parkean
ginen gu **jostatzen**
uda betean zenbat
izozkiz **asetzen**
ene ama maitea
ama **onena zen!**

AITAREN BIKOTEKIDEA

Gertatu dena hartu
beharko da **aintzat**
baina elkartu dira
gu bien **bihotzak**
ez dut bere lekua
hartu nahi **behintzat**
soilik nahi nuke leku
ttipi bat **niretzat**.

AITAREN BIKOTEKIDEA

Min uxatzaile ona
da berez **denbora**
baina tristurarekin
ez zaitez **aztora**.
Egunero ekarri
zuk ama **gogora**
ta bizi direnekin
beti **biziko da!**

AITAREN BIKOTEKIDEA

Nahi dut zure aita ta
zure **zoriona**
amaren orde ez naiz
etortzen gaur **hona**.
Ni zuretzat zer naizen
galdera **sakona**...
entzun ezazu zure
barruak **diona**.

Josu
Telleria
Uriarte

ETORKIZUNAK ITOTZEN NAU

Doinua:

Agur sagar beltzeran

Hamarreko txikia

Hamasei urte ditut
amarentzat **ume**
garauak aurpegian
hainbat **gorriune**.
Aldarteak aldatzen zait
sarri, unez **une**
superheroiak ala
apal eta **xume**
ta ikasketak dira
bizitzaren **gune**.

Nire zain omen dago
hor **Batxillergoa**
Zientziak, Gizartea
ta **Artistikoa**
edota hartuko dut
halako **Zikloa**
notekin kalkulatu
batez **bestekoa**
erabaki behar ta
denbora **badoa**.

Baina zer aukeratu
gakoa hor **dago**
ezin dut hau luzatu
denbora **gehiago**.
Gurasoek Uni-a
lukete **nahiago**
eta nik zer ez dakit
galduta **zeharo**
kaixo heldutasuna
agur **umezaro**.

Unibertsitateak
makina bat **arau**
Lanbide Heziketa
zertarako da **hau?**
Presiopean nago
familia, **enparau...**
lorik ezin eginda
daramat hainbat **gau**
nire etorkizunak
ito egiten **nau**.

Barrutik sentitzen naiz
nekatuta, **zisko!**
Ardurak hartzen dakit
baina ez naiz **harrizko**
bide bat hautatzeko
zenbat **amesgaizto**
dudan adinarentzat
asko, **gehiagizko**.
Ba orain erratzen banaiz...
aldu ta **listo!**

Guk ba al dakigu zer-nolako ikasketak edo lanbidea eduki nahi dugun?

ITSASONTZIAREN KANTUA

Doinua:

*Azken arnasa eman nahi nuke
Hamarreko handia*

Josu
Landeta
Egurrola

Berto
sortak

Leiho ertzetik gabiltzanean
itsasoari **begira**
abenturaren grina sartzen da
gure bihotzen **erdira**.
Aita-amengandik aska gaitzen
gogo tiraka **ari da**
mugak eraitsiz nahi genioke
eman munduari **bira**
baina ur handi sakon horiek
engainagarriak **dira**.

Uretan intxaur oskolak legez
mila eginbeharren **kolpez**
sarri klasean gogoz gabiltza
sarri istilueta **nekez**.
Gora eta behera ibili arren
zabu mugimendu **batez**
saiatu izana ez da izango
inoiz ere gure **kaltez**
urterik urte sendotuz goaz
gure lanaren **bitartez**.

Ur handiotan segi beharra
benetan maiz da **gogorra**,
horren samurra ez baita izaten
gure umore **aldakorra**.
Pentsa munduko erdigunea
ez dela gure **zilborra**.
Geure nortasun gotorretatik
harturik **bidezidorra**
elkar onartuz baietz aurkitu
desio dugun **altxorra**.

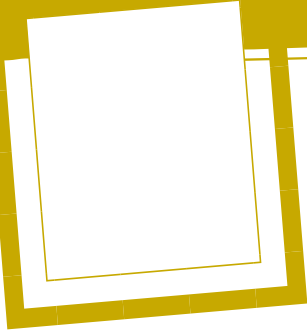
Inoiz edo behin gure artean
zabaltzen da **arrakala**
kaioak legez hegan badator
haserrearen **itzala**.
Hautsitakoa konpondu nahia
ez da irtenbide **makala**
enbata ostean dastatuz gero
maitasunaren **zabala**
elkar hartuta senti gintezke
arraina uretan **bezala**.

Bizitzan zehar aurrera goaz
menturazaleen **antzer**a
gure ahaleginez helduko gara
amesten dugun **lurrera**.
Olatuaren txanpa hartuta
begiratu **iparrera**
maite gaituen jendea lagun
izango dugu **aukera**
itsasontzian bidaiatzeko
nahi dugun portu **onera**.

Kantuan agertzen zaigun itsaso hori, zer ote da?

BERTSO SORTA

Doinua:

.....

Gure bertso sorta idatziko dugu.

Zein gai bistarazi nahi dugu?

Ikusi bezala, aukera asko dugu: eskolako ikasgaiak bertso tara eraman, gure barne kezka azaleratu, gizarte gaiei jarri arreta...

Noren ahotik hitz egingo dugu? Eta zer-nolako mezua emateko?

Sortaren egitura, bertsoz bertso

1

2

3

4

5

6

7

8

Bertso sorta

Bertso sorta

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....